

Program Profilaktyczny Przedszkola

Profilaktyka (*Słownik wyrazów obcych*) to *działalność i sposoby zabezpieczające przed szkodami, wypadkami, katastrofami itp., a także likwidacja przyczyn powstawania niekorzystnych zjawisk.*

Za *Słownikiem pedagogicznym* W. Okonia, profilaktyka to *ogół działań zapobiegających niepożądanym zjawiskom w rozwoju i zachowaniu się ludzi. W pedagogice sprowadza się do zapobiegania powstawaniu u dzieci niepożądanych przyzwyczajęń i postaw. W pewnym znaczeniu każde pożądanе oddziaływanie pedagogiczne jest jednocześnie oddziaływaniem profilaktycznym, wytwarzając bowiem jakieś wartościowe cechy, jednocześnie zapobiega się powstawaniu cech niepożądanych lub ich utrwalaniu.*

W programie tym zostały ujęte najważniejsze treści, które można przekazać grupom wiekowym 5 i 6-latków. To właśnie najstarsze grupy są jego głównymi odbiorcami, chociaż realizować go można również w grupie 3-latków.

Realizacja programu ma na celu zminimalizowanie potencjalnych zagrożeń, wskazanie dzieciom właściwej drogi i przygotowanie ich do życia w naszej rzeczywistości. Ważne jest również, aby program ten był realizowany przy współudziale rodziców.

Profilaktyka jest podstawą edukacji zdrowotnej dziecka przedszkolnego. Obejmuje ona ogół działań zapobiegających niepożądanym zjawiskom w rozwoju i zachowaniu ludzi.

Z zagadnieniem profilaktyki wiąże się konieczność kształtowania czynnych postaw wobec bezpieczeństwa własnego i innych oraz przyswajania wiedzy na ten temat. Im dziecko młodsze, tym istotniejszy jest aspekt fizyczny bezpieczeństwa, a w nim przestrzeganie zasad bezpieczeństwa własnego i innych. Pozostawiając dziecku możliwie dużo swobody, powinno się jak najwcześniej uświadomić mu różne zagrożenia, które mogą wystąpić w jego najbliższym otoczeniu. To nie tylko wdrażanie go do przestrzegania nakazów i zakazów, ale przyzwyczajanie do pewnych *ograniczeń swobody*.

Ważne jest też poznawanie przez dziecko sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych, niebezpiecznych, ale nade wszystko zapobieganie ich powstawaniu.

Przyczyny wypadków z udziałem dzieci można ująć w 4 grupy:

- niewiedza dzieci
- brak ich doświadczenia
- brak opieki nad dziećmi
- psychologiczne właściwości dziecka: przewaga procesów pobudzania nad procesami hamowania, słaba kondycja ruchowa, mała podzielność uwagi; stosunkowo długi czas reakcji na bodźce; brak umiejętności oceniania odległości *na oko*, czasu *na wycucie*; brak przewidywania skutków określonych przyczyn; a także przekora, lekkomyślność, ciekawość świata, chęć eksperymentowania.

W pracy z dziećmi należy więc wykorzystywać jak najczęściej metody i formy aktywizujące, np. scenki dramatyczne, gry zespołowe, dydaktyczne, inscenizacje, piosenki, zajęcia plastyczne, techniczne, wiersze, opowiadania, bajki, kąciiki tematyczne itp.

W edukacji tej ważne miejsce zajmują także rodzice, jako osoby dorosłe sprawujące stałą opiekę nad dziećmi w różnych sytuacjach, miejscach i momentach ich życia. Tylko wzajemne współdziałanie rodziców i nauczycieli może przynieść oczekiwane rezultaty i ukształtować właściwe postawy dzieci w zakresie szeroko rozumianej profilaktyki.

CELE PROGRAMU

CELE OGÓLNE

1. Wdrażanie dzieci w wieku przedszkolnym do przestrzegania zasad bezpiecznego zachowania się w różnych miejscach i sytuacjach.
2. Kształtowanie nawyków warunkujących bezpieczeństwo własne i innych.
3. Przyswajanie wiedzy dotyczącej profilaktyki zdrowia, kształtowanie nawyków prozdrowotnych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Bezpieczne i kulturalne uczestnictwo w ruchu drogowym.
2. Bezpieczne korzystanie z zabawek i sprzętu ogrodowego.
3. Przestrzeganie zasady bezpiecznych zabaw w różnych warunkach (woda, śnieg, lód).
4. Zachowanie ostrożności w kontakcie ze sprzętem AGD, RTV oraz podręcznym sprzętem domowym.
5. Przestrzeganie zasad zdrowego żywienia i stylu życia.
6. Znajomość zasad profilaktyki przeciwpożarowej.
7. Umiejętne obcowanie z przyrodą (zwierzęta, rośliny, zjawiska).
8. Dostrzeganie różnic między pożywieniem a lekami, środkami chemicznymi, trucizną.
9. Stosowanie zasady unikania kontaktu z osobami nieznanymi, szczególnie pod nieobecność opiekunów.
10. Informowanie dorosłych (rodziców, wychowawców, funkcjonariuszy Policji, Straży Pożarnej, Straży Granicznej, Pogotowia Ratunkowego itp.) o wszystkim co stanowi zagrożenie dla zdrowia i życia dziecka.
11. Przestrzeganie zasad higieny ciała, ubioru i układu nerwowego.

ROZKŁAD TREŚCI Z ZAKRESU PROFILAKTYKI W PRZEDSZKOLU

MIESIĄC	ZAGADNIENIA PROFILAKTYKI	METODY I FORMY PRACY, MEDIA
IX	<p><u>Dziecko uczestnikiem ruchu drogowego</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • poznanie i przestrzeganie zasad poruszania się po ulicach • prawidłowe przechodzenie przez ulicę • zwracanie się do osób dorosłych o pomoc (rodzice, wychowawcy, policjanci itp.) • poznanie numeru telefonu Policji 997 • przestrzeganie zasady unikania zabaw na lub w pobliżu ulicy 	<p>Piosenki: <i>Uliczne sygnały, Indiańskim krokiem</i>; wiersze: <i>Jak paw przez jezdnię przechodził, Na ulicy</i>; wycieczki, spacer, spotkania z policjantem, funkcion. SG, wystawy</p>

		<p>prac plastycznych, zab. dydak., teatrzyki, ilustracje, książki:</p> <p><i>Zwierzęta na wycieczce, 6-latek poznaje zasady ruchu drogowego cz. 1i2, Drogowy znak wie i jak</i>, plakaty</p>
IX – VI	<p><u>Bezpieczne zabawy w pomieszczeniach i na powietrzu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zawieranie i przestrzeganie umów • korzystanie z zabawek i sprzętu ogrodowego zgodnie z jego przeznaczeniem • zgłaszanie przez dzieci zepsutych zabawek • unikanie zabaw na nieznanym terenie (place budowy, ruiny, złomowiska, składy materiałów budowlanych, tory kolejowe) • zgłaszanie opiekunom wszelkich urazów (upadki, uderzenia, skaleczenia, stłuczenia, ukąszenia, użądlenia itp.) • przewidywanie skutków działań własnych i innych osób, niezgodnych z zawartymi umowami • unikanie sytuacji zagrażających życiu i zdrowiu (wspinanie się po meblach, wychylanie przez okno, zabawy ostrymi przedmiotami) 	<p>Umowy, kontrakty, zabawy, wiersze, piosenki, drama, ilustracje</p>
IX – VI	<p><u>Higiena układu nerwowego</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • niepodnoszenie głosu w pomieszczeniach • uświadamianie szkodliwych skutków hałasu • identyfikowanie źródeł hałasu 	<p>Zabawy, drama, opowiadania</p>
XI	<p><u>Zachowanie ostrożności podczas stosowania środków chemicznych i leków</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • co to są środki chemiczne, do czego się je stosuje • przestrzeganie zasady nie używania środków chemicznych bez nadzoru dorosłych • przestrzeganie zasady nie przyjmowania leków bez obecności osób dorosłych, unikanie zabaw nimi • dostrzeganie różnic między pożywieniem a lekami, chemikaliami czy trucizną 	<p>Zabawy dydaktyczne, scenki dramatowe, wiersze, ilustracje, znaki piktograficzne, napisy</p>
MIESIĄC	ZAGADNIENIA PROFILAKTYKI	METODY I FORMY PRACY, MEDIA

X – XI	<p><u>Propagowanie zdrowych nawyków, profilaktyka prozdrowotna (co sprzyja, a co zagraża zdrowiu)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • dbanie o higienę całego ciała (włosy, zęby, ręce itp.) • dbanie o higienę ubioru (codzienna zmiana bielizny, odkładanie brudnych ubrań do prania, czyszczenie obuwia itp.) • dbanie o czystość pomieszczeń, wietrzenie ich • piramida żywienia – propagowanie nawyków zdrowego odżywiania się • dbanie o higienę przyrządzania posiłków, przechowywania produktów żywnościowych • hartowanie organizmu – spacer, zabawy na powietrzu o każdej porze roku, dostosowywanie ubioru do warunków atmosferycznych • rozkład dnia przedszkolaka – unormowany tryb życia warunkiem zdrowia i dobrego samopoczucia • przezwyciężanie strachu przed zabiegami leczniczymi (szczepienia ochronne, wizyty u stomatologa, badania kontrolne krwi, zastrzyki) • poznanie numeru telefonu Pogotowia Ratunkowego 999 • poznanie szkodliwości palenia tytoniu, picia alkoholu, przyjmowania narkotyków 	<p>Piosenki: <i>Czystość to zdrowie, Kot się myje;</i> wiersze: <i>Warzywa, Kino w łazience, Brudas;</i> inscenizacja <i>Na straganie</i>; prace plastyczne, wystawy, zabawy, spacer, wycieczki, pogadanki z pielęgniarką, lekarzem, stomatologiem, zajęcia techniczne, scenki dramatyczne, historyjki obrazkowe, plakaty</p>
XI – VI	<p><u>Zachowanie bezpieczeństwa podczas obsługi urządzeń AGD i RTV oraz podręcznego sprzętu domowego</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • posługiwanie się w/w urządzeniami i sprzętem tylko pod nadzorem dorosłych (odkurzacz, żelazko, mikser, telewizor, radio, magnetofon, nóż, tarka, otwieracze itp.) • posługiwanie się prostymi narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem i w obecności dorosłych (młotek, cęgi, piła, kombinerki itp.) • unikanie zabaw fajerwerkami bez obecności osoby dorosłej 	<p>Zabawy, scenki dramatyczne, zajęcia techniczne z użyciem wymienionych urządzeń i narzędzi, wystawy, wiersze, ilustracje</p>
XII – VI	<p><u>Zachowanie ostrożności w kontaktach z nieznanymi</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • nie otwieranie drzwi obcym, nawet w obecności dorosłych osób w domu, bez ich zgody • unikanie rozmów z nieznanymi, szczególnie pod nieobecność opiekunów • przestrzeganie przed przyjmowaniem od nieznanymi osób słodczy, zabawek, naklejek itp. przedmiotów • zwracanie się o pomoc do policjanta, strażaka, znajomych osób dorosłych • nie przyjmowanie zaproszenia obcych do spaceru, przejażdżki samochodem itp. 	<p>Bajki: <i>O wilku i siedmiu kózłatkach, Czerwony Kapturek</i>, prace plastyczne, wystawa, scenki dramatyczne, zabawy</p>
I – II	<p><u>Bezpieczne zabawy zimowe</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • unikanie zabaw na zamrzniętych zbiornikach wodnych • zabawy na śniegu i lodzie pod kontrolą dorosłych (jazda na sankach, nartach, łyżwach, zabawy śnieżkami) 	<p>Piosenki, wiersze, historyjki obrazkowe, zabawy dydaktyczne, ruchowe, prace</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • dbanie o odpowiedni ubiór podczas zabaw zimowych 	plastyczne, wystawy
MIESIĄC	ZAGADNIENIA PROFILAKTYKI	METODY I FORMY PRACY, MEDIA
	<ul style="list-style-type: none"> • przestrzeganie zasady nie zjeżdżania z gór, których trasy zjazdu kończą się w pobliżu ulic, torów kolejowych • poznanie zabaw pozwalających rozgrzać organizm w czasie mrozu 	
III – VI	<p><u>Zachowanie ostrożności podczas kontaktu z roślinami trującymi</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zakaz pielęgnacji doniczkowych roślin trujących przez dzieci • wykonanie metryczek dla roślin doniczkowych, wprowadzenie oznakowań dla roślin trujących • bezwzględne mycie rąk w przypadku kontaktu z takimi roślinami, nie tylko doniczkowymi • zapoznanie dzieci z roślinami trującymi mogącymi pojawić się w ich najbliższym otoczeniu (dom, ogród, łąka, las, park itp.) • uświadamianie skutków kontaktu z w/w roślinami • przestrzeganie przed zrywaniem nieznanych owoców 	Scenki dramatyczne, prace plastyczne, wystawa, ilustracje, wiersze, wycieczki
III – VI	<p><u>Zachowanie ostrożności w kontaktach ze zwierzętami (udomowionymi, gospodarskimi, dziko żyjącymi)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie zwierzętom udomowionym i gospodarskim właściwych warunków hodowli • uświadamianie konieczności przeprowadzania badań zwierząt przez weterynarza • uważna obserwacja zwierząt, aby w porę zauważyć niepokojące zmiany w wyglądzie lub zachowaniu • zapoznanie ze sposobami zachowania się wobec zwierząt udomowionych i dzikich warunkującymi bezpieczeństwo własne • uświadamianie dzieciom konieczności powiadamiania osób dorosłych (wychowawców, rodziców) o przypadkowym kontakcie ze zwierzęciem (dzikim czy udomowionym) lub pogryzieniu (ukąszeniu) przez nie 	Wycieczki, pokazy, piosenki, wiersze, pogadanki, ilustracje, prace plastyczne, wystawy
IV – V	<p><u>Profilaktyka przeciwpożarowa</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • poznanie pracy strażaka i sprzętu pożarniczego (gaśniczego, ratowniczego) • poznanie strat powstających w wyniku niszczącej siły ognia (pożar lasu, mieszkania, budynku) • zapoznanie z możliwościami pomocy dzieci na rzecz ochrony przeciwpożarowej • poznanie znaków informujących o miejscach bezpiecznych, drogach ewakuacyjnych, miejscach sprzętu gaśniczego • ukazanie zachowania się w razie zauważenia pożaru (wzywanie pomocy, ucieczka, powiadomienie dorosłych, Straży Pożarnej) 	Drama, wycieczki, filmy, pogadanki, zabawy ruchowe, dydaktyczne, piosenki, wiersze, opowiadania <i>O Maciusiu, który marzył by w Pożarnej służyć Straży, Jak Wojtek został strażakiem</i> , prace plastyczne, wystawy,

	<ul style="list-style-type: none"> • udział w próbnym ćwiczeniach ewakuacyjnych • poznanie numeru telefonu Straży Pożarnej 998 • zachowanie ostrożności podczas zabaw w pobliżu źródeł ognia 	plakaty
MIESIĄC	ZAGADNIENIA PROFILAKTYKI	METODY I FORMY PRACY, MEDIA
	<ul style="list-style-type: none"> • przestrzeganie zakazu zabaw przedmiotami będącymi źródłem ognia (zapałki, zapalniczki) • poznanie zasad profilaktyki przeciwpożarowej dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego (nie rozpalanie ognisk w lasach, nie zostawianie śmieci, szkła, niedopałków itp.) 	
VI	<p><u>Dziecko pasażerem środków komunikacji</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • poznanie zasad zachowania się podczas podróży pociągiem, samochodem, tramwajem, autobusem, samolotem, warunkujących bezpieczeństwo dziecka i współpasażerów • przestrzeganie bezpieczeństwa podczas oczekiwania na środek transportu (peron kolejowy, przystanek autobusowy, tramwajowy, lotnisko), przy wsiadaniu i wysiadaniu z niego (po zatrzymaniu) • wykonywanie poleceń dorosłych dotyczących bezpiecznej podróży 	Scenki dramatyczne, wiersze, ilustracje, wycieczki, pogadanki, prace plastyczne, wystawy, plakaty
VI	<p><u>Bezpieczne zabawy nad wodą</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • poznanie zasad warunkujących bezpieczeństwo zabaw w wodzie i nad wodą • przestrzeganie zasady kąpiei tylko w miejscach strzeżonych i w obecności dorosłych • zwracanie się o pomoc do ratownika • poznanie oznakowań miejsc, w których można się kąpać, stanowisk ratowników • przestrzeganie zasady nie oddalania się od opiekunów podczas pobytu nad zbiornikami wodnymi 	Drama, zabawy, prace plastyczne, wystawa, ilustracje

EWALUACJA

Wg B. Niemierko ewaluacja jest *pogłębionym sprawdzeniem i ocenieniem osiągnięć uczniów, obejmującym analizę warunków przebiegu i wyników nauczania nastawionym na ulepszanie procesu dydaktycznego.*

Ewaluacja to także próba oceny zaistniałych faktów (wyników) w porównaniu z uprzednio zamierzonymi celami. Daje ona szansę naniesienia korekty w przypadku stwierdzenia znacznej różnicy w relacji nakłady (oddziaływania, środki) – skutki (tych oddziaływań).

Ewaluacja rozumiana jako regularna, systematyczna samorefleksja nad działaniami pedagogicznymi służy za podstawę planowania i doskonalenia pracy we własnej placówce czy grupie.

Zespół autorów zachodnioeuropejskich podaje trzy typowe przykłady zastosowania czynności ewaluacyjnych:

- ewaluacja pracy w klasie (grupie),
- ewaluacja projektów rozwojowych,
- badanie stanów wiedzy.

Ewaluacja projektów rozwojowych jest to forma systematycznej analizy doświadczeń, zbieranych podczas realizacji tychże projektów.

Stawia się tu najczęściej pytanie: co można było w określonych warunkach osiągnąć, co się w działaniu sprawdziło, co następnym razem powinniśmy zrobić inaczej, co moglibyśmy powtórzyć. Taka forma gromadzenia i dokumentowania własnego doświadczenia może stanowić bardzo liczącą się podstawę w planowaniu następnego cyklu rozwojowego.

Ta ostatnia forma ewaluacji jest najbardziej odpowiednia dla powyższego programu. Jego ewaluacją będzie uzyskanie od rodziców informacji na temat wpływu realizacji programu na podniesienie świadomości dzieci w zakresie profilaktyki zdrowotnej, przeciwpożarowej, dbania o bezpieczeństwo własne i innych osób, bezpiecznego zachowania się w różnych sytuacjach i miejscach, w kontaktach z różnymi osobami, przedmiotami, zjawiskami. Takich informacji dostarczyć może ankieta skierowana do rodziców.

ANKIETA EWALUACYJNA DLA RODZICÓW

Szanowni Rodzice!

Ankieta ta jest anonimowa i ma na celu zebranie Państwa opinii na temat wpływu realizacji w/w programu na podniesienie świadomości dzieci w zakresie profilaktyki zdrowotnej, przeciwpożarowej, dbania o bezpieczeństwo własne i innych osób, bezpiecznego zachowania się w różnych sytuacjach i miejscach, w kontaktach z różnymi osobami, przedmiotami, zjawiskami. Wybraną odpowiedź należy podkreślić.

1. Czy dziecko zna zasady ruchu drogowego, dotyczące pieszych?
tak   nie   częściowo
2. Czy dziecko zachowuje bezpieczeństwo podczas zabaw w pomieszczeniach i na placu zabaw?
tak   nie   czasami
3. Czy dziecko zna zasady prawidłowego odżywiania się (wie co należy jeść, a czego unikać)?
tak   nie   częściowo
4. Czy dziecko przywiązuje wagę do higieny własnego ciała (codzienna kąpiel, mycie zębów,
codzienna zmiana bielizny, mycie rąk, dbanie o czystość ubrań, obuwia itp.)?

	tak	nie	czasami
5.	Czy dziecko zna numery telefonów alarmowych – 997, 998,999,112 ?		
	tak	nie	nie wiem
6.	Czy dziecko zachowuje ostrożność podczas posługiwania się prostymi narzędziami i urządzeniami?		
	tak	nie	nie korzysta z nich
7.	Czy dziecko wie jak powinno się zachować kontaktach z nieznanymi osobami?		
	tak	nie	nie wiem
8.	Czy dziecko zna zasady bezpiecznych zabaw zimowych i zachowania się nad wodą?		
	tak	nie	nie wiem
9.	Czy dziecko zachowuje ostrożność w kontaktach ze zwierzętami?		
	tak	nie	czasami
10.	Czy dziecko zgłasza dorosłym zaistniałe zagrożenie lub zwraca się do nich o pomoc?		
	tak	nie	czasami
11.	Czy dziecko zna przyczyny powstawania pożarów?		
	tak	nie	nie wiem
12.	Czy wie co należy zrobić w przypadku zauważenia pożaru?		
	tak	nie	nie wiem
13.	Czy dziecko wie jak należy zachować się podczas podróży różnymi środkami komunikacji?		
	tak	nie	nie wiem
14.	Czy dziecko wie, że nie należy dotykać i zrywać roślin trujących oraz nieznanych owoców?		
	tak	nie	nie wiem
15.	Czy dziecko dostrzega różnicę między pożywieniem a lekami i chemikaliami?		
	tak	nie	nie wiem

